

Ю.М. Тормосов, д-р техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

К.Р. Сафіуліна, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

І.В. Нечипоренко, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ РОЗРОБОК У ВНЗ

В статті розглянуто принципи комерціалізації наукових розробок та аспекти створення всередині ВНЗ спеціалізованого структурного підрозділу для впровадження результатів науково-дослідницької діяльності в комерційний оборот.

В умовах сьогодення створення і впровадження інноваційних наукових розробок є одними з найбільш актуальних питань, що мають вирішуватися на державному рівні.

Брак державного фінансування диктує вищим навчальним закладам необхідність активізувати комерціалізацію своїх наукових розробок, які носять інноваційний характер і можуть бути затребувані на ринку. На жаль, значна кількість українських ВНЗ недостатньо орієнтується у ринковому середовищі і не повною мірою використовує свою інтелектуальну власність.

Існують різні трактування поняття «комерціалізація розробок», але всі вони відмічають мету комерціалізації, яка полягає в отриманні прибутку. Це і відрізняє комерціалізацію від трансферу технологій, оскільки трансфер технологій не обов'язково супроводжується отриманням прибутку.

Базові принципи комерціалізації наукових розробок можна сформулювати в такий спосіб:

1. Дотримання пріоритетів науково-технічної і освітньої політики держави.

2. Відповідність ознакам державно-приватного партнерства (ДПП) і дотримання принципів функціонування ДПП у сфері освіти і науки.

3. Дотримання вимог законодавства до правової конструкції механізмів комерціалізації результатів науково-дослідницької діяльності вишів.

4. Корпоратизація діяльності вузів як механізм підвищення їх ефективності.

5. Забезпечення інформаційної відкритості процесів комерціалізації та контроль і моніторинг їх ефективності.

Можна визначити три моделі комерціалізації: децентралізована, централізована, змішана.

Серед напрямів комерціалізації суттєвим для активізації комерційної діяльності українських ВНЗ є інституційний напрям: створення всередині ВНЗ спеціалізованого структурного підрозділу з системи продажів, діяльність якого спрямована на комерціалізацію результатів науково-дослідницької роботи; створення спеціалізованої комерційної організації / організації з участю ВНЗ; створення спеціалізованої некомерційної організації як інфраструктури для впровадження результатів науково-дослідницької діяльності в комерційний оборот.

Науково-дослідницькі центри в українських ВНЗ у такому вигляді, як вони існують сьогодні, здебільшого неспроможні ефективно займатися комерціалізацією наукових розробок. Для покращення діяльності підрозділу, що займатиметься комерціалізацією наукових розробок, у якому б форматі його не створили, важливим є формування системи обліку та паспортизації наукових розробок.

Викладачам та науковцям профільних кафедр вищих навчальних закладів слід брати участь в розробці та забезпеченні заходів щодо підтримки утворення об'єктів інноваційної інфраструктури; посилення вимог до результативності науково-дослідної та інноваційної діяльності; підвищення фінансової автономії вишів.

Слід очікувати, що створення відповідних підрозділів ВНЗ, які займатимуться впровадженням наукових розробок, обраних за допомогою системи їх паспортизації та обліку, підвищить рівень комерціалізації результатів науково-дослідної роботи у ВНЗ.